

**Історія видання покажчика
«Природа і природні ресурси Північного Причорномор'я»**

**Ольга Кушнір,
головний бібліограф
науково-бібліографічного відділу
Одеської національної наукової бібліотеки**

Стаття присвячена 45-річчю від видання в Одеській національній науковій бібліотеці посібника «Природа і природні ресурси Північного Причорномор'я».

Відзначаючи ювілей якогось видання природною є потреба та спроба дослідити й віддзеркалити не лише кінцевий результат, а й першопричину виникнення самої ідеї роботи, її розвиток.

У 2019 р. виповнюється 45 років від видання в Одеській національній науковій бібліотеці (ОННБ) посібника «Природа і природні ресурси Північного Причорномор'я».

Збирання матеріалів про природу півдня України почалося в бібліотеці ще у 20-і роки минулого століття.

У 1936 р. було видано бібліографічний посібник про природні ресурси Одеської області, який охоплював літературу більш ніж за сто років. Редактором покажчика і автором передмови був відомий вчений С. Я. Боровий – перший завідувач бібліографічного відділу (1932–1937 рр.), а укладачем – бібліограф М. Й. Винник, якого пізніше спіткала доля, звичайна у 1930-і роки для інтелігента: він, як і сім директорів бібліотеки, був репресований.

Пізніше, вже у 1960-і роки, коли питання правильного використання природних багатств набули особливої актуальності, бібліотека в 1969 р. розпочала видання бібліографічного посібника «Природа і природні ресурси Північного Причорномор'я».

Досвідчені бібліографи В. М. Конський, Г. А. Каширін і С. В. Дзюбіна під керівництвом професорів С. Т. Белозорова і Л. В. Кліментова склали перші випуски покажчика, а починаючи з п'ятого, над ним працює незмінний творчий колектив у складі бібліографа О. Г. Кушнір, редактора І. С. Шелестович і кандидата географічних наук, доцента кафедри фізичної географії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова Ю. О. Амброз, що впродовж тридцяти років (1980–2010) була науковим керівником і науковим редактором. З 2011 р. науковим редактором є А. Е. Молодецький, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Впродовж багатьох років у доборі матеріалів для покажчика брали участь наукова бібліотека Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського та Кримська республіканська універсальна наукова бібліотека імені І. Я. Франка.

Північне Причорномор'я – це єдиний природний комплекс, до складу якого входять Одеська, Миколаївська, Херсонська області та Автономна Республіка Крим. Публікації про його природу і природні ресурси, розсіяні по різних журналах, збірниках, популярних, наукових і відомчих виданнях, старанно збираються та фіксуються у посібнику.

У тематичних розділах і підрозділах згруповані книжки й статті з геології, географії, біології, історії дослідження природи краю, берегознавства та рекреаційних ресурсів.

В останні роки значно збільшилася кількість публікацій про болючі екологічні проблеми півдня України, зокрема, про екологічну ситуацію в Азово-Чорноморському басейні, екологічний стан екосистеми лиманів північно-західного Причорномор'я (Куяльницького, Тилігульського, Тузлівських лиманів та ін.) та про проблеми збереження природних ресурсів дельти Дністра, шляхи їх вирішення та різноманітні аспекти природоохоронної діяльності.

Відзначимо, що Одеська державна наукова бібліотека ім. О. М. Горького (нині ОННБ) сумісно з бібліотекою Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського АН УРСР (м. Севастополь) започаткувала видання посібника літератури, присвяченого біології Чорного та Азовського морів. Перші 9 випусків видання виходили протягом 1985–1989 рр., та охоплювали літературу за 1917–1977 рр. Останній випуск літератури за 2008–2012 рр. вийшов у 2017 р. У зв'язку з тим, що книжки, збірники й журнали з Криму бібліотека зараз не отримує, а матеріали потрапляють до покажчика «Природа і природні ресурси Північного Причорномор'я» лише ті, що стосуються північно-західної частини морів і тієї частини узбережжя, що входить в межі Північного Причорномор'я, виникла необхідність посібник «Біологія Чорного і Азовського морів» об'єднати з посібником «Природа і природні ресурси Північного Причорномор'я».

З особливою увагою укладач ставиться до матеріалів про тих вчених, які присвятили своє життя та наукову діяльність вивченню природи Північного Причорномор'я. Публікації про них супроводжуються анотаціями, що характеризують їхній внесок у науку.

В окремому розділі зібрані путівники, описи туристичних маршрутів, матеріали з краєзнавства.

Користування посібником полегшать допоміжні покажчики: покажчик імен, географічних назв, періодичних та продовжуваних видань.

Слід зазначити, що не тільки фахівці, але й краєзнавці, й учителі загальноосвітніх шкіл, члени численних екологічних товариств та всі ті, хто

любить рідний край і хоче знати про нього якомога більше, знайдуть у посібнику багато цікавого і корисного.

Кушнір О.Г. Історія видання покажчика «Природа і природні ресурси Північного Причорномор'я» // Бібліотечний форум : історія, теорія і практика. – 2019. – № 2. – С. 29. – (Бібліотечно-бібліографічні ресурси бібліотек).